...יסטינער דלות פון נויארקער אידישע ביהנע.

פון אונזער קאָרעספּאָנדענט יעקב קירשענבוים.

די וואס קוקן מיט ליעבע און אכ-טונג אויף דער אידישער ביהנע, פיהלען נעקרענקט ווען זיי זעהן דעם דלות און די קאַלטקייט, פיי וועלכע עס ווארמען זיך. אונזערע רעדעל פיהרער, וויפיעל האָפנונג האָבען מיר דאָס געלענט אויף דער ענטוויקלונג פון אידישען טהעאַ-טער! וויפיעל גאָלדענע אילוויאָגען האָבען מיר דאָס געהאַט ווענען דער צוקונפט פון אידישען טהעאַטער. און יעצט, וואס זעהען מיר? פרעמדע טאַ-לענטע און פרעמדע דראַמען.

ליבהאָבער פון אידיש בעדויערען דעם פריהען באַנקראָט פון דער אידי-שער ביהנע, דען ליעבהאָבער ליע-בען דאָך די ביהנע מיט דעם גאַנצען פייער פון זייער נשמה, און דעריבער פיהלען זיי אַזאַ שמערץ אַזאַ וועהטהאָג.

עס פרובען אונזערע „גדולים" אפילו צו געפינען תרוצים, זיי ווילען למשל בעווייזען, אַז דאָס וואָס אַדלער, וועט ברענגען באַנען, איז אַ זיעג פאַר דער אידישער ביהנע, און אַז דר. זשיטלאָוס-סקי אליין וועט איבערזעצען דראַמען איז דען דאָס ניט אַ זיעג פאַר אונז אידען?

אָבער די וואָס האָבען אויגען, און די וואָס קענען דענקען, ווייסען, אַז ניט שילדקרויט, און ניט באָן, און אפילו דאָס נייע טהעאַטער, וועט ניט בעריי-כערן דאָס אידישע טהעאַטער; האָבען מיר דאָך געהאַט מאָריס מאָריסאָן, נו? האָט ער דען בערייכערט די אידישע ביהנע? די וואָס קענען דייטש, די האָ-בען אין נויאָרק, אַ דייטש טהעאַטער, מיט ווילען איינענע קרעפטע! מיר ווילען זעהן איינענע דראַמען! אייגענע שריי-בערן.

איינינע אינטעלענענטען מיט נוטע אַבזיכטען, מיינען אַז זיי וועלען בעריי-כערן די אידישע ביהנע דורך דאָס אויפ-פיהרונג פון שניצלערס אָדער איבסענס ווערק, אָבער דאָס איז, ווי איינעם וואָס טרינקט זיך זאָלט איהר איהם צו וואר-

[illegible]

פון אבער שאַפען אונזער איינענס, פון אונזער איינענעם לעבען. מיר אָדען דיבען אַ גרויסען פעהלער מיר בוקען זיך צו פרעמדע, פונקט ווי מיר ווערען בעגייסטערט פאַר פרעמדע שוישפּיע-לער, פונקט אזוי ווערען מיר בעגיים-טער פאַר פרעמדע שרייבער, ווען אונזערע אידישע צייטונגען זאָלען זיין ערנסט, און אויפריכטיג, דאַן וואָלטען זיי בעסער געהיט זייערע איינענע משפחה, און אַנשטאַט צו לויבען שילד-קרויטען זאָלען זיי בעסער טרייען צו ערציהען אונזערע איינענע אַקטיאָרען זאָלען זיי קריטיקירען מיט איין האַנד, און מיט דער, אַנדערער גלעטען, זאָלען די אידישע אַקטיאָרען זעהן, אַז מען שענקט זיי איפמערקזאַמקייט וואָלטען זיי אונז ניט פערהאַסט, ניט אַנטלאַפען צו דער ענגלישער ביהנע און מיר וואָל-טען אויף אַזאַ אופן געהאַט איינענע קינ-סטלער מיט איבערגעבענהייט, און ליעבע, צו דער ביהנע, זעהט אָבער דער אידישער אַקטיאָר אַז קיינער זאָגט אָהם ניט. דראַפּעט ער זיך אויף די גלייכע ווענד... ווייל ער שפּיעלט ער

פערלאַנגט

בוקוואַלד'ס ברויט

די בעסטע און ריינסטע, געסונטע אונ-טער די סאַניטאַריום לאוס, [illegible] ווערד איז וועלקאַמען צו בעזוכן [illegible] בעקער שאָפּ.

123 Salter St. Phone M. 7108

[illegible]לקס אַנדלונג

[illegible] פראַפּס.

[illegible] גרויסען סטאַק [illegible] אויך אַלע נויטיגע [illegible] — זעהר מעסיגע.

PEOPLE'S BOOK [illegible]

824 Main Street [illegible] Phone [illegible]

מיך ליעבט...

פון ה. גאַדעלמאַן.

מיך ליעבט אַ יונגע מיידעלע,
די שעהנסטע אין דער וועלט,
כאַטש איך בין אַן אָרעמער
און האָב קיין גראַשען געלד.

און נוט איז זי, אַ מלאך'ל,
פערלאַנגט פון מיר קיין זאַך:
קיין קליידעלעך, קיין שיכעלעך,
קיין דימענטלעך אַ סך.

זי פאַרבט זיך ניט די בעקעלעך
און ציהט ניט איהר פיגור,
זי טראָגט ניט פרעמדע הערעלעך,
לחכעיס דער נאַטור.

און ווייסט איהר, ווער מיין מלאך איז?
אַט זאַג איך אייך דאָס באַלד:
דאָס איז מיין יונגע שוועסטערל
אַ יאָהר ערשט איז זי אַלט.

נויארק

בריעף קאַסטע.

מ. רובין (נודזואַטער, סאַסק.)— אויב מען האָט איינגעריסען דאָס ספר תורה ניט אין כתב מען מען עס לייע-נען. אויב אָבער שוין אין כתב, דאַן איז עס אַ שאַלה וואו און וויפיעל עס איז איינגעריסען און דערויף וועט אייך שוין דער רב ענטפערען.

א מ'ר — זעהט אונזער עדיטאָריע-לען נאָטיץ „פינף טעג אדער זעקס".

ז ע ל צ ע ר — מסתמא איז פאַראַן אַן אַנדער [illegible] וואָס איז געפאַהרען פון וואַנקאַ[illegible] פאַרטוויליאַם און וועל-כער הייס[illegible] זעלצער.

אויף אַ ברית מילה ביי מר. דוש. קאַ-הען 620 סטעלאַ עוועניו איז געזאַמעלט [illegible] דורך מר. מ. פרעד $6.65 [illegible] תלמוד תורה.

בריעף צום רעדאַקטאָר.

וועגען דעם אַרטיקעל „קינדער אר-בייט אין קענעדאַ".

ווערטהעה פריינד רעדאַקטאָר.

פאַר אַלעס ערלויבט מיר מודיע זיין די לעזער אַז איך בין איך, ניט יוסף גודמאַן. איך וויל אויפמערקזאַם מאַכען אַז ווען מיר האָט זיך אַנגעפאַנגען צו תלומ'ן פון נעהמען די פען אין האַנד איז נאָך י. גודמאַן געווען אין קאַלגאַרי. איך האָב אַנגעהויבען מיין שרייבערשע קאַריערע מיט אַ בריוועל צום רעדאַק-טאָר מכח אַסאָוויסקי'ן. דאָס בריעוועל האָט איהר, ה' רעדאַקטאָר, געפיקסט אַזוי אַז איהר האָט קיין אויבערגעלאָזט אַ פּיערטעל דערפון. זאָל עס אייך נאָט ניט רעכענען צום נייען יאָהר. און דאַן איז נאָך, דוכט מיר, יוסף גודמאַן ניט געווען אין ווייניפּעג. ווען איך וועל האָ-בען אָבגעזאָגט וואָס איך האָב צו זאָגען וועגען אַלעס און אַלעמען אין ווייניפּעג און איהר וועט מיר ערלויבען, וועל איך דאַן אַרויסקומען מיט מיין אמת'ן נאָמען, וועלכער איז אמת זאָגענדיג עהנליך צו מיין פּסעוודאָנים.

ווי געזאָגט האָב איך געהלומ'ט צו שרייבען אַמאָל אַ פאָלק שטימע, פון קיין אַרטיקעל האָב איך אפילו ניט גע-טרוימט אויך. די לעזער האָבען אַלזאָ פאַר זייער נחת פון מיינע אַרטיקלען צו דאַנקען דעם רעדאַקטאָר פון „קענעדער איד", וואָס בעמיהעט זיך נאָך ביז יעצט מיט מיינע אַרטיקלען זעהת פיעל. איך אַליין בין איהם דאַפיר ועהר דאַנקבאַר און איך ראַטה דאָ יעדען וואָס האָט אַביסעל פעהינקייט, צו דערקוטשען ה' נאַלדשטיין'ען וועלכער וועט ווי אַ אויפ-ריכטיגע לעהרער ערציהלען זיי פאַר שרייבער.

די צרה איז נור וואָס ער לאָזט זיך ניט אויסריידען בריוועלעך, בהרחבה'דיג „קורץ און צום פונקט" דאָס איז אימער זיין מאָטאָ. און פאַר דער מורא פון פערפלאַפלען זיך, האַלט איך זיך קורץ [illegible]

[illegible] קענעדאַ" איז שלעכט אויסגעטייטשט געווארען פון מיינע פריינדע די היינע סאָציאַליסטען און מען האָט עס געקרי-טיקירט אויף אַ סאָציאַליסטישען מאַס-מיטינג אום זונטאָג, 10טען ד. מ.

מיין ענטפער איז: אַז איך מעג דאָך מיר גלויבען, דאָס איין סאָציאַליסטישער פערטרעטער וועט אין פאַרלאַמענט נאָר ניט קענען העלפען געגען אַזאַ צרה ווי די קינדער אַרבייט. איך האָב דאָך ניט געזאָגט אַז די סאָציאַליסטישע פער-טרעטער (ווען זיי זאָלען זיין עטליכע) וואָלטען זיי דיזען איבעל ניט בעזייטיגט איינעם אָבער וועט עס ניט געלונגען.

איך מעג אויך ברוגז זיין, וואָרום זיי מהוען נאָר ניט בנוגע דיזען איבעל אַלע מעג פון אַ גאַנץ יאָהר. איך קען ניט ברוגז זיין אויף די קאַנסערוואַטיוען, אויף די ליבעראַלען אָבער אויף די סאָ-ציאַליסטען מעג איך יאָ ברוגז זיין פאַר אַזאַ זאַך, דען דאָס איז ז י י ע ר אויפ-נאָבע און ניט דוקא אַלס מאַטעריאַל פאַר אַ באַמפּאַסטישע רעדע, נורטאָפּע פיר פּראַקטישע אַרבייט און וואָרום טהוען זיי טאַקע נאָר ניט אין דיזען הינזיכט? וואָרום האָבען זיי ניט קיין סטאַטיסטיק כאָטש? וואָרום ווייסען זיי ניט אַלע פעלע און אַלע אורזאַכע?

דוכט זיך אַז איך מעג עס פרעגען.

איך וויל ווידערהאָלען: מיינע מאַ-טיוען זיינען געווען ניט הלילה צו קרעג-קען מיינע פריינד, איך האָב נעמיינט אַנצוגרייפען די פלאַפלערס. און ווען ניט דער רעדאַקטאָר וואָס האָט ליעב קורץ און שאַרף, וואָלט איך דיזע פראַגע געווען ברייטער אַרומגערעדט און דאַן וואָלט פערשפּאַרט געווען דיזער בריעף.

איך דאַנק אייך פאַר פלאַין. אייער אויף אימער ערנעבענסטער פריינד

בן ציון וואולף.

אין קאַטאַניאַ, סיציליען, האָט דער פייער שפּייענדער באַרג עטנאַ זיך צו-שפּיעלט שטאַרק און אַרויסגעלאָזען גרויסע מאַסען פון פלאַמען רויך און גע-שמאָלצענע מעטאַל. די אַש פאַלט פאַר מיילען ווייט אַזוי געדיכט ווי אַ שנעע. מעהרערע טרייסלען פון ערד צעטער-ניש האָט מען געפיהלט און די מענשען וואָס וואָהנען אין די גענענדען דערבייי גרייטען זיך צום אַנטלויפען.

דער קענעדער איד

פּובלישינג און פּרינטינג

האָט געקויפט אין

823 מיין סטריט

דאָס איז ווירקליך אונזער איינענע היים און איז איינגעאַרדענט מיט אַלע בעקוועמליכ-קייטען.

די פּובלישינג און פּרינטינג פון „קענעדער איד" האָט זיך די פאַאר וואָכען איינגעאַרדענט אַזוי דאָס זי קען מיט רעכט אָנגערופען ווערען די בעסטע און גרעסטע אידישע פּרינטינג ניט נור אין ווייניפּעג נור אין דער גאַנצער וועלט.

אין דער פּרינטינג פון „קענעדער איד" ווערען געמאַכט די גרעסטע פּאַיסטערס און די קלענסטע קאַרדס, אַ גרויסע צייטונג און אַ קליינער הענדביל.

אונזער נייע מאָדערנע צילינדער פּרעס ניט ארויס די שעהנסטע אַרבייט.

די בעסטע אַרבייטער זענען אָנגעשטעלט געווארען אין דער פּרינטינג, וועלכע מאַכען פּרינטינג אַרבייט אין אַלע שפּראַכען און שטעלען יעדען איינעם צופרידען אויפ'ן בעסטען אופן.

די אַרבייט ווערט געמאַכט פּינקטליך צו דער צייט און אָהן מיסטייקס.

...ענבוי, ...סעסקעטשעוואַן.

ענדרו קאַרנעגי רעדענדיג פון אינוועסטמענטס זאָגט: [illegible] אייער נאַנצע ענערגיע פאַר איין זאַך און היט דאָס אָב'. דאָס קען זיך [illegible] אדער ניט. אָבער דאָס יעניגע מאַדערנע לעבען צייגט אַז אינוועסטמענטס פאַדערען גוטע מעאַ[illegible] בטונג. מיר ווייסען גענוי וואָס עס ערוואַרטעט דעם יעניגען. וואָס אינוועסטעט זיין געלד אין ברעדענבורי פּראָפּערטי אין דיעזען געגענד וואַקסט. עס איז זיכער אַז אַ רעילוויי סענטער וועט דאָרטען ווערען. ברעשט לייגען זיינען פערבונדען מיט דריי גרוסע באַהן צוגען. דאָס איז דער דיוויזשיאָן פּוינט פון דער „נאָרד וועסטערן דיוויזשיאָן פון דער סי פּי אַר. בעזאָרגט אייך יעצט אַ שעהר פון דיזע לאָסס. לעגט ניט אָב!

שיין היינט, אויב איהר ווילט זיך פערזאָרגען, דאַן קויפט אייך לאָסס אין ברעדענבורי. דאָרט קענט איהר מאַכען געלד און אַ סך און דערמיט אין אַ קוב-צער צייט. דאָס איז דער געגענד וואו די סי פּי אַר האָט זיך אויסגעקליבען דאָ אַ שטעדטיל אַלס אַ דיוויזשיאָן פּוינט פאַר זייער ברענטש. ברעדענבורי וועט זיין דאָס צווייטע סעסקעטון אין איהר קענט מאַכען אַ פאָרטשין אין ברעדענבורי מיט אַלע איהרע באַהנען וואָס ציהען זיך אַרום און מיט עס אַרומגע-גען גלענצענדען אַגריקולטור לאַנד. די מאַפּוליישאָן וועט אין ניכער צוקונפט וואַקסען ביז 10 טויזעד. קומט באַלד!

ברעדענבורי איז דער צענטער פון וואָגען די סי פּי אַר באַהנען וועלען ציהען סאַוטה צו סטערהאַזי און נאָרטה- צו קאַמסאַק, די לעצטע לין צו פאַס מישיאָן איינשליסענדיג מיט דער נאָוועראַנט באַהן צו האַדסען בעי וועלכע געהט אָב פון פאַס מישאָן קיין פאָרט משיירשעל. דאָס וועט מאַכען ברעדענ-בורי פאַר אַ וויכטיגען צענטער צו די אַלע ברענטש לייגס אין דער וועסט אַזאַ זיי פרענדאַן און סעקס-קעטשעוואַן. ווייסט איהר וואָס דאָס וועט בעדייטען פאַר אייך?

פערבעהלט ניט די געלעגענהייט בעפאַר עס ווערט שפּעט.

אונזער גין נאַלד

גאַראַנטיע.

מיר גאַראַנטירען אַז די טייטעלס פון ברעדענבורי יאָטס זיינען אונטער טאַ-רענס סיסטעם און גאַראַנטירט פיי גאַווערמענט.

מיר גאַראַנטירען אַ גוטע בעהאַנדלונג צו יעדען קויפער זאַ שנעל ווי די סומע איז אויסגעצאָלט.

מיר גאַראַנטירען צו צאָלען אַלע הוצאות פאַר דעם יענינען אָם וועט נאַר אויסגעפינען אַז דאָס וואָס מיר זאָגען צו איז ניט ריכטיג.

מיר גאַראַנטירען אויך אויפהערען וואָס איז איינגעצאָהלט געווארען פאַר די לאָטס, אויב עס וועט זיי ארויס-שטעלען אַ ניט ריכטיגקייט.

אַדרעסירט אַלע פראַגען צו די אַגענטען.

THE WALCH LAND COMPANY

Nonern Crown Bank Building — Winnipeg; Man.